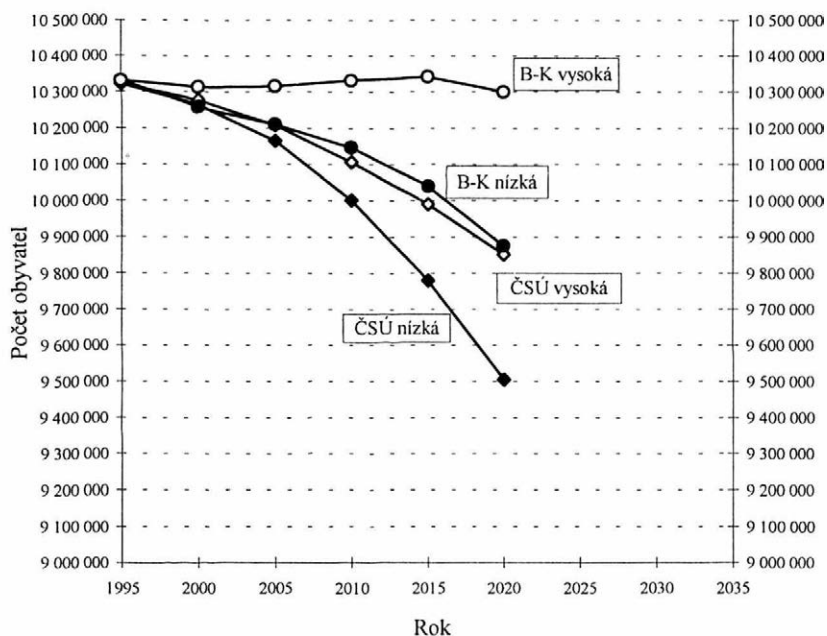


Detailní výsledky těchto projekcí a jejich rozbor nejsou pro téma tohoto příspěvku příliš důležité, a proto se jimi nebudeme nijak zvláště zabývat. Pro ilustraci uvedme jen tři nejzajímavější. Jednak předpokládaný vývoj počtu obyvatel z různých scénářů jednotlivých autorských prognóz (obr. 6), jednak vývoj mladé populace ve věku 0-14 let (obr. 7) a vývoj populace seniorů ve věku 60+ (obr. 8).

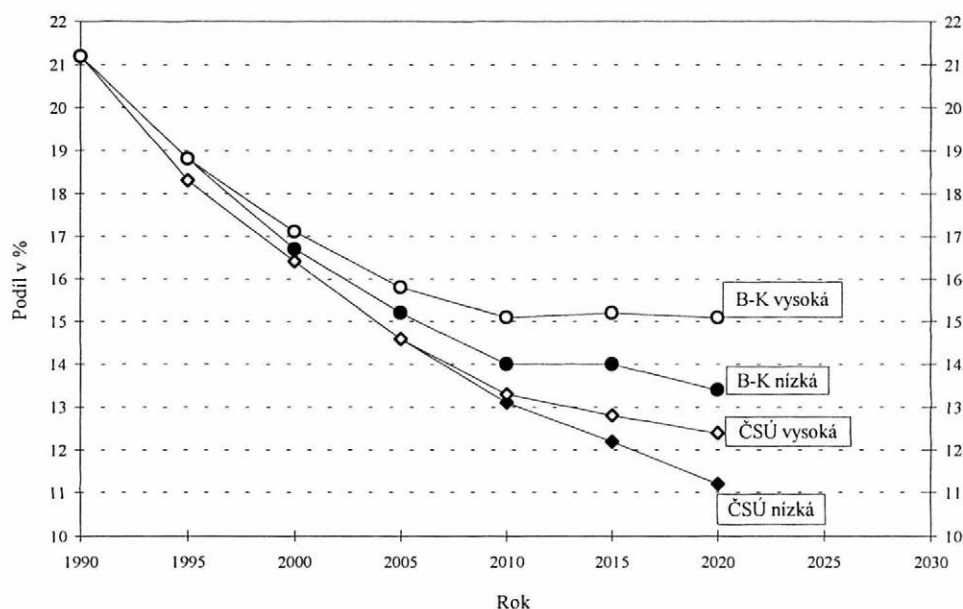
Obr. 6. Počty obyvatel ČR 1995-2030 podle prognózy ČSÚ a Burcina s Kučerou



Obr. 6 jen ilustruje, k jak rozdílným výsledkům mohou vést snahy demografických odborníků o prognózu populačního vývoje. Zdůrazněme, že oba týmy vycházely z identických vstupních údajů, tedy z reality minulého vývoje a současného stavu příslušných demografických parametrů. To, že se ve svém výsledku odlišují, je způsobeno pouze a jedině mírou subjektivního odhadu budoucího lidského chování.

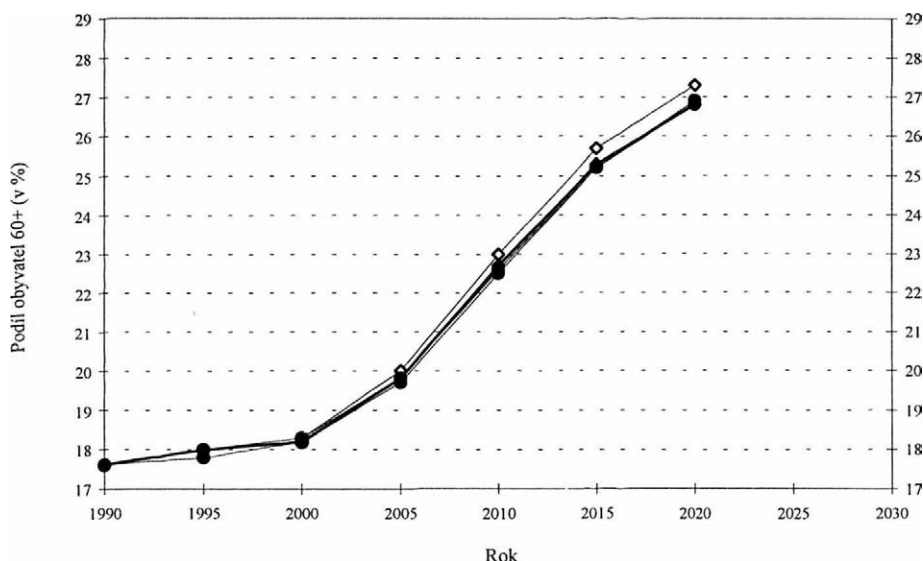
Z grafu 7 je patrné, že všechny prognózy předvídají postupný úbytek mladé složky populace. V roce 2020 by se jejich podíl mohl pohybovat někde mezi 11-15 %.

Obr. 7. Vývoj podílu populace ve věku 0-14 let v ČR 1995-2030 podle prognózy ČSÚ a Burcina s Kučerou



Všechny varianty obou prognóz (všimněme si zde, že různost vstupních předpokladů vede k podobnému výsledku) také jasně ukazují, že stárnutí české společnosti bude vskutku impozantní (viz obr. 8). Z dnešních 18 % seniorské populace ve věku šedesát let a více se tento podíl pravděpodobně zvýší na 27-28 % v roce 2020. A je možné asi očekávat, že do roku 2030 se tento podíl přiblíží nejméně třiceti procentům.

Obr. 8. Vývoj podílu populace ve věku 60+ let v ČR 1995-2030 podle prognózy ČSÚ a Burcina s Kučerou



Závěr

V této stati jsme se zabývali problémem, jakým způsobem je možné rozumět demografickým projekcím, které stanovují odhady budoucího vývoje populačních parametrů. Ukázali jsme si, že vytváření demografických projekcí je velmi obtížná badatelská činnost, nicméně propracované metody, které demografie vlastní, tuto činnost umožňují, byť spadá do rámce snah o předpovídání budoucích výsledků lidského chování, což je oblast, která je z vědeckého hlediska, obecně řečeno, nesmírně obtížná.

Demografie má matematické nástroje, jejichž prostřednictvím dokáže budoucnost „spočítat“ či modelovat. Jako u každého modelování je i v demografii problém vstupních předpokladů. Jelikož budoucí lidské chování může mít nekonečně mnoho variant, je zřejmé, že prognózy, které jsou publikovány jen v jedné variantě a které se tedy „obejdou“ bez variantních scénářů, jsou prognózy, které mohou budit nebezpečné zdání vysoké přesnosti a spolehlivosti. Před takovými projekcemi by se měli mít jejich uživatelé na pozoru.

Prognózy, které pracují s variantami neboli scénáři budoucího vývoje, jsou výtvory, které budí větší důvěru, neboť naznačují odběrateli, že budoucí demografický vývoj (a paralelně s tím ovšem i vývoj sociální, ekonomický a politický) se bude pohybovat v rozmezí mezi nízkou a vysokou variantou vývoje. Domnívám se ovšem, že pouhý jeden výsledek jednoho autorského týmu ještě nedává velké záruky na dobrý odhad, jak na těchto stránkách ukázala konfrontace výsledků demografického prognózování dvou autorských týmů. Teprve množina prognóz vzešlá z více dílen nezávislých autorů může s mnohem větší pravděpodobností naznačovat kontury příštího demografického vývoje.

Demografické odhady budoucnosti jsou v moderní společnosti nezbytným prvkem jak praktického, tak vědeckého života. Pro práci sociologů jsou významnou informací. Vždyť společnost je tvořena populací a to, jak se tato populace a v jaké demografické